

Hec continent in hoc opusculo.

Tranquilli Parthenij Dalmate ad Deum
Contra Turcas Oratio carmine Heroico.

Eiusdem Epistola ad Clarissimū ac Mobilē
virum Hieronymū de Croaria in Tap
phain vtriusq; Juris Doctorem.

Item Epigrāma Viti Kerleri: David Kot
mūd buchornēsis: et Theoderici Spett
Depositi Stuchardiensis.

Vitis Merlenus.

Sunt quibus alta placet/turritaq; tecta domorum
Erigere:& Iruix marmora celsa Deæ
Pyramidum moles:vasti rhodos aurea Phœbi
Laudantur Solymi templaq; sacra iugi.
Nec non belligeris Babylon pulsata quadrigis:
Et Mausolei saxa superba rogi
Et Nasamoniacas qui iaetet cornibus aras/
Præscia quas fontis sæpius vnda rigat.
Hæc quamq; nimis est hominum mirata vetustas:
Quæ nisi terrenas concelebrabat opes,
Et septem dixit pulchri spectacula mundi
Eximia in variis arte reposita locis.
Sunt tamen aut valido Neptuni versa tridente:
Incluta vel carpsit nomina tempus edax.
Aut quatiens tremulo terras vis abdita motu:
Bellicus aut duro destruit ære furor.
Horrifer aut Boreas:simul & vulcania pestis
Paulatim fines iussit habere suos.
Carmina sunt ullo nunq; moritura sub æuo:
Non ea posteritas perdere sera potest.
Carmina tam late famam sparsere per orbem/
Ut vix sint ipsis obliteranda Deis.
Carmina longeuam pariunt per tempora vitam:
Vates ætati succubuisse vetant.
Præcipuæ si sint(res est hæc magna profecto)
Carmina Pierii plena liquore faui,
Quale meus nuper cecinit non paupere vena.
Tranquillus:stupidos qui facit ore uiros.
Quod si forte negas odiis cômote proteruis
Liuide/uel stygio pectora felle madens.
Nunc age peruigili modo voluas mente libellum:
Quem leuat heroo fama sub astra sono.
Mox dices genius dabit illis sæcula chartisa
Atq; est apposito pagina digna Cedros

David Rotmund Buchornensis.

Non opus est lapythum/non discere, bella Gygarum
Thurca ferus populo perstat utroq; magis.
Cui quæsisse satis non est tot regna tot urbest
Imminet horrenda (Tygris vt atra) face.
Colligit ingentes Spaciosa per oppida vites/
Imperio subigat quicquid in orbe patet.
Id Deus auerrat coelestia numina poscit
Parthenius/vitæ nostra pericla docens.
Hoc & Picrii latice in carmine sparsi/
Et contorta manu tela trifurca uigent.
Non humana putes moturum pectora tantum
Cogere sed summum sub sua vota Iouem:

Theodericus Spett Drepo- situs Stuchardiensis.

Horrida Thurcarum. minitantiq; agmina sanctis
Christicolis/magno vix memoranda metu/
Tranquillus breuiter/mira descripsit & arte
Vt noua Meonii surgere plectra putes.
Ah quales lachrymas/fundit quæ vota Tonanti.
Flecteret his precibus flumina/saxa/feras.

Tranquillus Barthenius Andronicus
Dalmata Clarissimo ac Nobili viro
Hieronymo de Croaria iu Zap-
faim vtriusq; Juris Docto-
ri. S. D.

Et si vir humanissime non satis propriae calamitates mihi deploratae sunt. tamen quum videam Remp. Christianam immanissimorum Thurcag. rabie vehementer labefactatam/maioresq; indies subitura esse iacturam/a lachrymis temperare non potui. Ferocissimus quidem ac insensibilis hostis instat nostris ceruicibus: atq; vt eodem tempore litora omnesq; oras infestet/ingentes & terrestres/& nauales exercit. vndiq; cogit. Superioribus annis/quum adhuc esset infirmior/Venetis olim potentissimo terra mariq; populo/tuc etiam Gallorum/Hispanorumq; ac aliis auxiliariis copiis potentiori munitissimas in Euboea/Grecia/Achaia/Istmo/Peloponneso/Epiro ciuitates vi ademit:Dalmatiam aut deuastauit/aut occupauit/aut tributariam reddidit. Nunc debellatis bellicosissimis nationibus/subacta Cilicia/Antiochia/Syria/Phoenicia/Mesopotamia/Iudea Palestina/ immissoq; in Lybiam per Canopicum Nili Ostium imperio/quibus Christianorum viribus prohibebitur/quominus populatiombus & incendiis totam Europam deformat:nisi forte Principi discordiam/ ac nostra scelera nobis profutura speremus. Idcirco Deum Opt. Max. ut vires atq; animos atrocissimae getis infringat/ hoc carmine deprecatus sum. Quod tibi religiosissimo/& comunia semper mala miserati/meiq; imprimis amantissimo dedicaui/vt sub tuo nomine nullam grauiorem censuram expaueat. Vale. Ex Ingolstadio Nonis Martii. M. D. xviii

.S. .A.
 Tranquilli Parthenij Dalmate contra
 Thurcas communes Christiano
 rum hostes ad Deum opti-
 mum maximum
 Oratio.

Summe Pater/rerumq; sator./qui lucida olympi
 Et loca pura tenes nullum metuentia finem:
 Qui quatis imperio terram/coelumq; profundum
 Horrida Neptuni miscetemq; æquora ventis
 Compescis:rurufq; iubes attollere fluctus.
 Sacratam accinctus candenti fulmine dextram.
 Das animum/vitamq; bonis/mentemq; pudicam.
 Ad scelera innumeris sectaris perditæ semper
 Supplicis/iusta mundum sub lege gubernans.
 Huc precibus conuerte meis pia numina Castis:
 Immeritos que cura trahat/quæ longa laboris
 Ingentis series mortalia pectora verset
 Diste Pater/nostrosq; metus/miseramq; ruinam.
 Quam rabidus populoq; tuo/gentiq; minatur
 Hostis/atrox Vultu/manibusq; rapacior atris.
 Religio quem nulla mouet:qui falsq;/piumq;
 Contriuuit pedibus/contempserit ore nefando
 Contra hominum/legesq; tuas/Pulchrumq; pudor è.
 Nec satis est rapidis agros supponere Flammas:

Mænia discedit: vastatis ædibus amplæ
Dirripiuntur opes: quas ingens cura/laborq;
Tempore tam longo per summa pericula vitæ
Legerat, O superi frustra pia vota fatigant
Vos hominum/ gemitusq; frequens/lachrymæq; fluentes
Pars ante ora patrū/patrios pars ante penates
Interfecta iacet: neq; liuida busta paratis
Conduuntur tumulis: optataq; funera defunt,
Templa quibus careant maculis/ aut deniq; quas non
Sacriligas sensere manus/ expromere verbis
Difficile est/ magnosq; cient suspiria luctus,
Vel meminisse piget: modo sancto quælibet ædes
Nomine plena tuo fuerat: tibi thura, precesq;
Fundebat populus multo Christianus honore,
Nunc stabulantur equi: nunc tantum Aegiptia foedo
Sistra strepunt sonitu: nunc orgia vana feruntur
Improba nunc longo turpem stridore Cerastem
Turba colit: nec Vesta suis placidissima sanctis
Virginibus prodest: quæ passim crine soluto
Raptaræ querulis vastissima luctibus antra
Impleuere/ deum frustra clamore petentes
Auxilium/ ammissio pulchro sine lege pudore,
Quid referam miseros/ quos post incendia/ sæuis
Post rabiem gladii tristis Fortuna relictos
Ad grauiora nimis seruaui: dira flagello

Obuolat ante oculos horrendæ mortis imago!
Terrent mille neces: morte infœlicior ipsa est
Vita hominum/liceat modo vitam dicere/quando
Libertas cõmune bonum/preciosius auro
Atq; opibus Lydis/Scithicis longeq; Smaragdis
Pulchrius eripitur: varios tamen adde labores
Continuosq; simul: quosdam prope Tartara nigra
Hærentesq; locos Diti/Stygiaq; paludi/
Insatiæ amor/lucris quoq; dira cupido
Viscera telluris miseris detrudit in ima
Vnde Hecatè/& grata præcinctum lampade Phœbû
Conspicere/at frustra sublato lumine/tentant.
Occupat hinc macies squallentia corpora: pallor
Plurimus ore venit/morbi/& properata senectus.
Cogitur hic duris terram profcindere vincus
Compedibus/semperq; pati quoscunq; labores
Et tumidas perferre hyemes/Hyadasq; madentes
Concretisq; graui requiescere frigore campis
Vestis egens: demum tolerare famemq; sitimq;.
Ille loco tauri collum summittere iniquis
Ponderibus currus flagris agitatus adultis:
Aspera seu duris.spumantiaq; æquora remis
Vertere/uel cœlo noctesq; diesq; sereno
Excipere/& nebulas/sonitusq; tonitrua magno
Densâ micante polo: quando vndiq; pontus/& æther/

Fulminibus iaculatus Athos/atq; altus Olympus
Contremit:& superis vsta Acroceraunia flāmis.
Hinc Aquilo præceps/illinc rugientibus Ausfer
Turbinibus magnos volentes Aethere fluxus
Ingeminant causasq; metus/mortemq; minantur.
Ipse igitur satuo bufride sæuior hostis/
Atq; Oethæis nimium crudelior aris
Sic tua contemnit temere decreta: fidemq;
Debilitat:gratumq; tibi/populumq; fidelem
Conterit assiduis(velut ingens turbo)procellis.
Hæc fera Thurcarum soboles tot regna/tot vrbes
Imperio adiecere suo/diūssimæq; arua:
Paphlagonasq; vagos/buxo vndantemq; Cythoron.
Fælicemq; Gygis patriam:cui Mæsia cultu
Læta superiaceat:propria quoq; causa ruinæ
Alta diuturno collaplaq; pergama bello.
Deinde premit lyciam/primis notosq; volucrum
Auspiciis Caras:Cilicum transgressus & vndas/
Inuisas tunc Cydne tuas/quum tabida regis
Corpora reddideras:Armenis Proxima post hæc
Mœnia Cappadocum/rigidi claranq; Trapezon
In gremio Euxini:Medos/Parthosq; fugaces/
Vsq; ad longinqui seruentia culmina Tauri/
Caucaseumq; iugum longas protendit habenas
Imperii:cui diues Arabs/cui thure Sabæns

Insignis/simul & septemplex ostia Nilii
Deflexere caput: manibus tua sacra prophanis
Sunt monumenta Pater/quæ polluit improbus hostis/
Et natale solum/& quas tu legeris vrbes.
Haud Asia contentus erat/Lybiamq; parauit
Atq; Europææ seruit sibi frigida terræ
Taurica/& Euxini resonantia littora Ponti.
Armiferam Thracem/Lete populosaq; regna
Aemoniæ/Pellamq; Ducum deuicit alumnam.
Quid memorem Thebas! quid clero sanguine Achæos!
Pierios colles! & amæna cacumina Cyrrhæ!
Eximiam Pelopisq; domum! viridantis oliuæ
Præmiaq; & doctas ætherno nomine Athenas!
Chaoniæ gentemq; trucem! querensq; loquentes!
Dardanos/Tribalosq; simul iuga ferre coægit
Missa dehinc capta est: vastatur & Illyris alma:
Martigenamq; lupi sæuo de more Lycei
Dalmatiam populatur amens: castella Curetum
Disiicit in tumulis: nec vos vaga flumina multum
Pannoniæ tutantur aquæ: vel semper in armis
Bellaces exercet equos: tristisq; furore
Excurrit/longis ut Mænas concita thyrsis.
Non aliter flauas ignis depascit aristas
Precipitis Boreæ sibilosis flatibus auctus:
Quam fera progenies vastos bacchatur in agros:

Continuis nostras vires quoque conterit horis.
Accumulantur opes: gladiosque in cote cruentos
Exacuit/ cunctas donec ferus occupet oras
Litus ad Hesperium: quo velox semper Iberus
In mare spūmosis tumidum deuoluitur vndis.
Qua uel oliuifero redimitus vellere Bethis
Iungitur Oceano: proprio dum Marte Britannos
Vincat/ & extremis Talem quoque sinibus orbis.
Hoc immane genus terra Enceladoque parente
Progenitum: cui nulla sitim hæc opulentia tollit:
Postquam terrarum diro possitur amoris
Dehinc tentaturum (si fas est credere) cœlum
Montibus impositis conscendere: teque supremis;
Rex hominum/ diuumque Pater depellere velle
Sedibus/ ætherea sanctosque in parte locatos
Deicere/ & pedibus subiectas trudere in oras.
Nam violat si iura Deum/ populumque/ fidemque
Persequitur sauo/ uelut atrox bellua/ morfu:
Nonne putes diræ si plena potentia menti
Afforet: æthereæ cœlestia protinus arcis
Sceptra tibi criperet: Que nos iam maxima cura
Sollicitat: variisque metus/ magnosque labores
Ingerit: instantem dum tristia fata ruina
Obiiciunt: tam grande nephas/ discrimina tacta
Quem non cōminuant: tua quæra fidissima plebes

Imploret ventis/pelagoꝝ excussa furenti
Naufraga! Lædæos fratres nefan Prothea formas
Fingentem varias! lituo Tritonaue cinctum!
Seu forsan nigri dominum Plutona barathri!
Aut geminam prolem Iatonæ! aut Martis inanes
Belligeri sonitus/priscorum numina vana!
Quæ quoniam grauius contempsimus/vndiqꝫ certis
Hostibus affligimur:nobis neqꝫ Sarmata/nec Thrax/
Non Hicrus intonsus/non est Arimafus amicus:
Quæ faucat toto nulla est gens improba mundo.
Heu/quod deterius/mutuis Christiana propago
Decertant odiis inter se: plurimus armis
Interiit populus: restantur sanguine tincti
Mincius/atqꝫ Athesis: Benacus & ipse cruore
Creuerat humano: pulchræ pars deniqꝫ nempe
Quælibet Ausoniæ miseris repleta virorum
Funeribus nigro sua tristia vellere cinxit
Tempora:nunc etiam nunqꝫ fera prælia defunt
Tu Pater omnipotens/atqꝫ infinita potestas/
Vnica nostra salus:cuius sine numine sancto
Nec folia arboribus ventis agitata mouentur/
Solutem opem præbere potes/obliuia si non
Te teneant hominum/quod nulli credere phas est,
Septeno quid enim cœlum fecisse labore
Prodesset/certisqꝫ locis elementa tulisse

Humanæ sobolis causa: Christumq; figuram
Accēpisse hominis: quæ perdita crimina nobis
Auxilium prohibent: quum te feruentior ira
In scelera urgeret quondam tollenda prophana/
Nunq; passus eras/ grauius sine fine tot annos
Vt tua sic acri premetur turba flagello.
Tu quoq; Erythræis duri Pharaonis in vndis
Signa/duces/equites/longam summerferis vltus
Nequitiam/dignas tribuens pro crimine pœnas.
Et viduæ facinus sæua obfidiōe fugauit
Olim hostes virtute tua: vel nobilis Hester
Fœmina seruauit populum tua iussa sequentem.
Nonne piis volucrem Phœbi nostro orbe quadrigam
Cōmotus precibus/multis firmaueris horis?
Sepe vel in paruo præfens discrimine plebi
Afflueras/cur nostra precor non vltima damna
Te moueant! aliis faucas! videare nouerca
Nonnullis! semper ne metu/vastoq; prememur
Agmine curarum! sæui nullusq; laboris
Finis erit! nullisq; modis minuenda ruina est!
Sed quibus hostiles plagis/quibus hostibus ausus
Comprimeres/fidos quum sic excludis amicos!
Iusticiæ quæ forma tuæ! peccata rependis
Impia muneribus: iustorum vota precesq;
Negligis: haud possum tamen vniq; credere/quin te

Hæc teneat complexa Deum pulcherrima virtus/
Qui cœlum & terras æquo sub pondere libres,
Hæthereos quis enim temere sic iudicet ignes/
Septenas cœliq; rotas/errantiq; astra
Temporibus certis/miro quoq; & ordine semper
Nunc peter e Antipotas/nunc has emergere in oras
Argentefq; hyemes/mitis florētia veris
Germina & æstatis feruentia labra tepentis/
Pomiferi Autumni pallentes arbore frondes/
Et pluuias/sudofq; dies producere/nutu
Absq; tuo:vastis quis claudere posset in antris
Acoliam rabiem:quis motos sistere fluctus
Omnia continuis tua virtus temperat horis.
Sæpe quidem nebulas disieceris ipse rogatus:
Sustuleris morbos:atq; atro funera tabo
Reppuleris: Martisq; sonantia fulmina bello:
Imperio cæsare tuo Neptunus/& aer.
Quare igitur qui vera tenes dominator Olympi
Lumina iusticiæ/totum moderaris & orbem/
Crudeles/fontefq; premis:virtutibus ampla
Præmia das/posco miseræ succurrere genti
Implorate velis/ne spes nos irrita fallat.
Num sileam/pastumue tuum meminisse pudebit?
Quum tua candenti sanctissima numina nimbo
Circumsæpta forent quondam melioribus annis

Dilectam sobolem/cuius vestigia iustis
Passibus insequimur/tibi longo foedere iunctam/
Adiectaq; fide firmasti tempus in omne,
Non hæc interpres diuum Cillenius Ales/
Nuncia non tulerat Iunonia discolor Iris:
A facie ad faciem manibus mandata sacratis
In tabulis descripta tuis/& amore paterno
Cum ductore loquens Hebrææ gentis ad unguem
Perpetuo dederis:nostros semperq; labores
Tollere pollicitus:quod vel ratione suprema
Ducetis vt facias:animantia bruta videmus/
Hircanas/sæuaq; Tygres/Getulosq; Leones
Se quoq; pro catulis ultro obiectare periclis.
Hæc solum natura docet:prudencia nulla est/
Qua moueantur enim:qualem speremus habere
Te genitor/cuius comes est sapientia summa/
Et pietas immensa quidem:nisi crimina nostra
Grandia te incendant:fateor peccauimus inq;
Ignarus rerum populus:nos vana voluptas
Gypsis manibus/blandoq; teterima vultu
Allexit:nos turpis amor/nos dira Cupido/
Ambicioq;/gulaq; scelus/manifesta vorago
Traxerat a recto violenti tramite cursu,
Quod si longeu iam te non pœnitet æui/
Teq; tuosq; feris nisi vis committere proflus

Hostibus/O magni certissima gloria mundi
Sancte Pater/pedibus qui summa tonitrua calcas/
Vnica spes nostri tandem miserere piorum
Auertas rabiem/tantam depelle ruinam.
Supplici fati est:seruato has deniq̃ paruas
Relliquias hominum:nostri quoq̃ viribus adde
Virtutem/qua nos hostis,velana prophani
Agmina ad interitum redigamus:sive subactus
Legibus/& sacrae supplex obtemperet aula:
Quisq̃ tuum laudet nomen/votisq̃ precetur/
Quatenus excelfo contingit vertice olympum
Maurus Atlas lybiae/atq̃ extremi Garamantes
Atq̃ vbi Tithoni linquens Aurora Mariti
Complexus/primas illustrat lampade terras,
Vsq̃ & Hyperboreis vicinae montibus orae
Te resonent/& templa tibi pulcherrima surgat,
Non aries vitulusq̃ tuis maectentur in aris:
Balsama/Myrrha recens/passim quoq̃ pingua thura
Assiduis precibus/magno fundantur honore:
Omnipotens/solusq̃ Deus/Genitorq̃ voceris:

Eiusdem Ad lectorem Epigramma.

Ista Sophoclaeo quamuis dicendo Cothurno
Materia est nostro grandior ingenio.
Ne tamen angusto semper mea flumine Cimba
Serperet, & tenuis me tueretur honos:
Lufimus instantis comunia damna ruinae
Lufimus & populi castra inimica truci s,
Exoranda meis precibus pia numina blandis
Succellere/nouo vota q̄ sparsa metu.
Acqua minus rebus fuerint si carmina lector
Spreuetis haud nimium: nam voluisse fat est.

τελος